
Faglærers redegjørelse, og skolens behandling av klager på standpunktkarakterer i fag – en veileder

Hensikten med denne veilederen er å tydeliggjøre hvilke krav forskrift til opplæringsloven stiller til saksbehandlingen knyttet til klager på standpunktkarakterer. Veilederen tydeliggjør hva som forventes av oversendelsen fra skolene jf. § 5-12 i forskrift til opplæringsloven, slik at vi får en god og effektiv klagebehandling. Målet er altså å skape felles forståelse og forutsigbarhet for alle parter i klagebehandlingen.

Ved en klage på standpunktkarakter skal Statsforvalteren vurdere om regelverket, knyttet til fastsetting av karakteren, er fulgt, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-15.

For å opplyse saken skal skolen oversende

- ✓ klagen på standpunktkarakter (inkl. klagers adresse/kontaktopplysninger)
- ✓ redegjørelse fra faglærer om hvordan standpunktkarakteren er fastsatt, eller hvorfor det ikke er satt karakter
- ✓ uttalelse fra rektor om skolens saksbehandling

Det er unødvendig å oversende de nasjonale læreplanene, lokale læreplaner eller eksempler på elevarbeid, og å redegjøre for selve undervisningen. Slik dokumentasjon har ingen relevans for klagebehandlingen. I det følgende vil vi gjennomgå forventninger til faglærers redegjørelse og rektors uttalelse.

Faglærers redegjørelse skal omtale følgende

Faglærer skal beskrive elevens kompetanse ved avslutningen av opplæringen

Standpunktkarakteren skal uttrykke den kompetansen eleven har i faget *ved avslutningen av opplæringen*.

Det må gå klart fram av redegjørelsen at det som beskrives er *kompetansen eleven har* på slutten av opplæringen. Den kompetansen eleven *har vist* underveis i opplæringen, *kan* være en del av faglærers vurderingsgrunnlag. Læreren må selv vurdere, og vise, hvordan den kompetansen eleven har vist underveis har *relevans* ved fastsetting av standpunktkarakteren.

Innsendte dokumenter skal vise når standpunktkarakteren ble fastsatt (ikke når den ble publisert).

Faglærer skal beskrive hvordan eleven har fått vist sin kompetanse på flere og varierte måter
Faglærer skal *lete etter elevens kompetanse*, og eleven skal ha fått muligheten til å vise sin kompetanse på *flere og varierte måter*. Siden kompetansemålene i et fag omfatter ulike ferdigheter og kunnskaper, skal læreren bruke varierte vurderingsmåter/-situasjoner for å få informasjon om elevens kompetanse. Lærerens *observasjon* av eleven, i tillegg til *samtaler og dialog*, er med på å gi læreren kunnskap om elevens utvikling og kompetanse. Faglærers redegjørelse kan *ikke* utelukkende vise til resultater fra prøver og tester, eller bare én eller få vurderingssituasjoner.

Faglærer skal beskrive elevens samlede kompetanse ut fra læreplanen i faget

Faglærer skal gjøre en vurdering av elevens samlede kompetanse ved fastsettelsen av standpunktkarakteren. Det betyr *ikke* at læreren må vurdere eleven i alle kompetansemålene rett før standpunktkarakteren fastsettes, men at læreren skal vurdere elevens kompetanse samlet, ut fra kompetansemålene i læreplanen for faget. Det er *ikke* anledning til å vurdere kompetansen på grunnlag av få eller utvalgte kompetansemål. Å vurdere samlet kompetanse betyr at læreren må løfte blikket fra ett og ett kompetansemål og se dem i sammenheng. Teksten «om faget» gir en god innramming av hva samlet kompetanse i faget er.

Statsforvalteren vil *ikke* kontrollere at absolutt alle kompetansemålene er vurdert eksplisitt, men vi vil vurdere om det er gjort en samlet vurdering ut fra kompetansemålene i faget. Faglærer kan ikke beskrive kompetansen utelukkende i form av en tallkarakter, avkryssing i målskjema, eller gjennom å beskrive standpunktkarakteren som et gjennomsnitt av flere karakterer. Faglærer må beskrive den aktuelle elevens kompetanse i faget.

Faglærer skal vise at standpunktvurderingen er gjort på et riktig vurderingsgrunnlag

Det er læreplanen i faget som er grunnlaget for vurdering. Innsats, oppmøte, initiativ og selvstendighet er sentrale momenter i opplæringen, men skal *ikke* trekkes inn i standpunktvurderingen. Dette er eksempler på utenforliggende elementer, hvis de ikke framkommer eksplisitt i læreplanen. I kroppsøving *skal* innsats være en del av vurderingen. Elevens orden og oppførsel vurderes uavhengig av den fagkompetansen elevene viser.

Kompetanse er i sum kunnskaper og ferdigheter. Når elevenes kompetanse skal vurderes ved avslutningen av opplæringen, kan man *ikke* ta utgangspunkt i *enten* kunnskaper eller ferdigheter. Vurderingen av elevens kompetanse *må* ha en klar rød tråd til selve grunnlaget for vurderingen, nemlig læreplanen. At kompetansemålene i læreplanen er grunnlaget for vurdering i fag, betyr også at faglærerne heller ikke kan etablere et vurderingsgrunnlag som strekker seg utover det læreplanen krever.

Oppsummert betyr dette at

- ✓ faglærer skal beskrive elevens kompetanse ved avslutningen av opplæringen
- ✓ faglærer skal beskrive hvordan eleven har fått vist sin kompetanse på flere og varierte måter
- ✓ faglærer skal beskrive elevens samlede kompetanse ut fra læreplanen i faget
- ✓ faglærer skal vise at standpunktvurderingen er gjort på et riktig vurderingsgrunnlag

Rektors uttalelse skal omtale følgende

Rektor skal *alltid* uttale seg før klagesaken oversendes Statsforvalteren.

Rektor skal kort beskrive skolens prosedyrer for fastsetting av standpunktkarakterer, herunder tidspunktet for når den påklagede standpunktkarakteren er fastsatt, og de andre punktene over.

Rektor skal altså redegjøre for om standpunktkarakteren er fastsatt i samsvar med forskriften § 3-15. En sentral del av denne vurderingen er at rektor har vurdert faglærers redegjørelse, og kvalitetssikret denne.

Rektor må ta stilling til om han/hun vurderer at faglærers redegjørelse viser at standpunktkarakteren er satt i samsvar med reglene for fastsetting av standpunktkarakterer.